

ПРОБЛЕМА ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Ілляшенко К.В.; Бузова Т.П.

Однією з фундаментальних характеристик для економіки кожної країни є енергоемність валового внутрішнього продукту (ВВП), яка визначається як обсяг споживання паливно-енергетичних ресурсів для задоволення енергетичних виробничих і невиробничих потреб країни на одиницю ВВП. Енергоемність українського ВВП у 3—5 разів перевищує аналогічні показники для розвинених країн. Висока енергоемність ВВП в Україні спричинена важкою ситуацією у сфері ПЕК і енергозабезпеченні країни, яка є наслідком дії таких негативних факторів:

- значною часткою морально застарілих і фізично зношених основних фондів у галузях ПЕК;
- кризою платежів за використані енергоресурси, яка все ще триває, необ'єктивними (досить часто) цінами на ПЕР і не зовсім обґрунтованою податковою та амортизаційною політикою, що не дає змоги галузям ПЕК не лише вкладати кошти у свій розвиток, а й у багатьох випадках навіть забезпечити фінансування поточної діяльності - проведення ремонтів, закупівлю необхідної сировини, матеріалів тощо;
- значною часткою імпортованих ПЕР у паливно-енергетичному балансі країни за майже монопольної залежності від єдиного постачальника - Росії. За такої ситуації Україна змушена була імпортувати окремі види палива, передусім природний газ, часто за необґрунтовано високими цінами;
- реформуванням системи управління ПЕК країни та прагненням впровадити у галузях ПЕК ринкові механізми регулювання діяльності за відсутності необхідних умов: стабільної та повної законодавчої бази, сталої системи оподаткування, розвинених фондового та фінансового ринків, привабливого інвестиційного клімату тощо;
- низьким експортним потенціалом України, що разом із кризою платежів ускладнює оплату імпортованих ПЕР і спричиняє зростання заборгованості;

- неможливістю фінансового забезпечення прийнятих (затверджених) органами законодавчої та виконавчої влади важливих програм розвитку ПЕК, підвищення ефективності використання ПЕР та енергозбереження (зокрема, Програми структурної перебудови економіки, Національної енергетичної програми, Комплексної державної програми енергозбереження) в умовах економічної кризи та хронічного дефіциту бюджетних коштів, за рахунок яких, здебільшого, передбачалась реалізація цих програм.

Вирішенню ключових проблем енергетики в країні сприятиме розробка та реалізація довгострокової енергетичної політики, яка повинна включати:

1. Розробка і запровадження законів, стандартів, нормативів, податків на викиди шкідливих викидів, на використання імпортованих енергоносіїв, налагодження обліку шляхом використання лічильників ресурсів, державна підтримка впровадження нових ефективних видів техніки, технологій, матеріалів, а саме пільгове оподаткування тієї частини прибутку підприємств, яка отримана в результаті запровадження енергозберігаючих проектів.

2. Стимулювання створення служб енергоменеджменту на підприємствах усіх форм власності й відомчого підпорядкування; це вже протягом перших 12—18 місяців може дозволити без серйозних витрат знизити витрати на енергоресурси на 5—6%;

3. Пільговому оподаткуванні тієї частини прибутку підприємства, яка спрямовується на запровадження енергозберігаючих проектів. Найважливішими, першочерговими заходами податкового стимулювання є модернізація ПЕК, а саме вітроенергетика, що зумовлюється надзвичайно великими площами території України з вітропотенціалом, достатнім для рентабельної роботи сучасної віротехніки і високими конкурентоспроможними техніко-економічними показниками.

Актуальним є також розвиток малої гідроенергетики, що зумовлюється найвищою рентабельністю ГЕС у порівнянні з іншими джерелами енергії. Це важливо для нинішніх економічних умов в Україні.